

Naše společná přítomnost: Energie, ekonomika, environment a etika

Our Common Present: Energy, Economy, Environment and Ethics

Konferenční abstrakty

Conference abstracts

Sedmý ročník mezioborové konference **Naše společná přítomnost**, s podtitulem **Energie, ekonomika, environment a etika** se koná 30. března 2016 v Českých Budějovicích. Konferenci spolupořádají Ekonomická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Ústav soudobých dějin Akademie věd ČR, v.v.i., Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, a Centrum pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy v Praze.

*Seventh year of interdisciplinary conference **Our Common Present**, subtitled **Energy, Economy, Environment and Ethics**, takes place on March 30th, 2017 in České Budějovice, Czech Republic. The conference is co-organised by Faculty of Economics, University of South Bohemia in České Budějovice; Institute of Contemporary History, Czech Academy of Sciences; Faculty of Arts, Charles University; and Environment Centre, Charles University.*

<http://www.ecoology.org/nase-spolecna-pritomnost-2017>

<http://www.ecoology.org/english/our-common-present-2017>

Konference je součástí cyklu přednášek [Pluralismus v ekonomii](#), financovaného v rámci projektu Inovace studijních programů na EF JU v rámci Institucionálního plánu 2016-2018 JU v ČB. Akce byla podpořena z Norských fondů 2009-2014, programu CZ09 Česko-norský výzkumný program.

Manfred Kircher
(Kircher Advice in Bioeconomy)

Providing Sustainable Energies: Key in the Coming Bio- and Circular Economy

The conference paper focuses on the challenges and potential solutions of replacement of fossil energy sources by renewables with special focus on the potential of bio-based energy and its advanced technological aspects.

Mar Rubio-Varas, Albert Presas i Puig
(Universidad Pública de Navarra, Pamplona; Pompeu Fabra University, Barcelona, Spain)

HoNESt, a Reflection on the History of Nuclear Energy and Society

This contribution presents the project HoNESt (History of Nuclear energy and Society) (honest2020.eu) founded by Horizon 2020-EURATOM. HoNESt aims to identify the factors underlying the societal perception of nuclear developments and how they are inter-related. HoNESt's ambition is to put forward a comparative historical, interdisciplinary and transnational analysis of the historical experience of nuclear energy in Europe and its interaction with society, as well as the sociological and political analysis of its results, in order to include them in the current public debate on future energy sources.

HoNESt expect to contribute significantly to these themes in terms of lessons from the historical experience of the selected case studies, identifying what principles are essential for fair and equitable engagement, what could have been done better, if engagement was required at all and what we can conceive as a suitable engagement future.

Martin Ďurďovič
(Sociologický ústav Akademie věd České republiky)

Sociální aspekty jaderné energetiky: případ hlubinného úložiště

V příspěvku nastíním důležitost tématu sociálních aspektů jaderné energetiky, na jehož studiu se aktuálně podílím v rámci nové strategie Akademie věd ČR s názvem AV21 a také v rámci evropského projektu TEACHENER. Hlavní část příspěvku bude věnována sociologické analýze procesu rozhodování o výběru lokality pro výstavbu hlubinného úložiště v ČR. Analýza se opírá o empirický sociologický výzkum, který proběhl v rámci grantu TAČR v letech 2014 až 2015, ale zohledňuje také mé praktické zkušenosti s poskytováním expertízy v procesu rozhodování a aktuální mezinárodní výzkumný kontext v dané oblasti. V příspěvku představím hlavní výsledek tohoto projektu: metodiku pro komunikaci a účast na rozhodování o hlubinném úložišti. Příspěvek nabídne příležitost zamyslet se na smyslem aplikovaného sociologického výzkumu.

Bohumil Frantál
(Ústav geoniky Akademie věd české republiky)

Percepce a sociální akceptace obnovitelných zdrojů energie (větrná energie)

Na rozvoj obnovitelných zdrojů energie lze nahlížet jako na difúzi inovací neboli proces šíření nových myšlenek transferovaných do podoby technologií, produktů, procesů a organizací v prostoru a čase. Difúze inovací jsou v principu prostorově nerovnoměrné. Ze zahraničních zkušeností stejně jako z dosavadní české praxe je zřejmé, že pro úspěšnou realizaci projektů nejsou určující pouze objektivní, fyzicko-geografické a infrastrukturní podmínky konkrétních území (např. dostatečný potenciál větru či slunečního záření, absence limitních faktorů z hlediska regulativ výstavby a ochrany přírody a krajiny, kapacita přenosové sítě, atd.), ale že rozhodující slovo mají politicko-institucionální, ekonomické, kulturní a sociálně-psychologické faktory, které ovlivňují míru sociální akceptace ze strany klíčových aktérů vstupujících do „hry“ plánovacího a rozhodovacího procesu. V rámci prezentace bude představen koncept sociální akceptace a s ním související koncepty (NIMBY syndrom, procedurální a distributivní spravedlnost, prostorová nespravedlnost, atd.). Dále budou diskutovány faktory ovlivňující vnímání a postoje veřejnosti k energetickým projektům. Následně budou prezentovány klíčové výsledky z dlouhodobých výzkumů vnímání a postojů obyvatel k projektům větrných elektráren v České republice.

Jiří Janáč

(Ústav pro soudobé dějiny Akademie věd České republiky)

Hydroenergetické paradigma v Československu (1940–1970)

Příspěvek se soustředí na rekonceptualizaci vody jako přírodního zdroje v souvislosti s prosazením hydroenergetického paradigmatu v Československém vodním hospodářství. Od prvotních nesmělých vizí (Radouš 1911) se postupně v kontextu prosazování technokratických vizí řízení společnosti využití vodní energie a výstavba víceúčelových nádrží posunuly do pozice dominantního diskurzu. Definitivně se pak hydroenergetické paradigma (v sovětské verzi) prosadilo na počátku padesátých let jako klíčová součást socialistické industrializace. Nicméně od počátku čelilo kritice, která nakonec vedla k zastavení další výstavby velkých energetických vodních děl na počátku let šedesátých.

Jan Melichar, Vojtěch Máca
(Centrum pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy)

Externí náklady vyvolané těžbou hnědého uhlí v Severočeské hnědouhelné pánvi

Těžená ložiska hnědého uhlí v severočeském hnědouhelném revíru jsou po desetiletí zdrojem vstupní suroviny, která umožnila vznik a rozvoj české energetiky. Na druhou stranu povrchová velkolomová těžba hnědého uhlí a následně využití této energetické suroviny při výrobě elektřiny a tepla působí četné negativní efekty, které ovlivňují zdravotní stav obyvatel a kvalitu životního prostředí zejména v Podkrušnohoří. Z ekonomického pohledu představují tyto dopady dodatečné náklady společnosti, tzv. externí náklady.

Příspěvek představuje vyhodnocení zdravotních a environmentálních dopadů možného postupu těžby hnědého uhlí v oblasti Severočeské uhelné pánve. Předmětem posouzení jsou 4 definované varianty těžby, které souvisejí s případnou úpravou územních ekologických limitů v těžebních lokalitách velkolomu Bílina a Československé armády. Kvantifikace peněžně vyjádřených škod – externích nákladů – vychází z přístupu ekonomických škod, který reflektuje místně specifické podmínky hodnocení a umožňuje strukturovat odhady externích nákladů podle typu dopadů na zdravotní účinky, ztrátu zemědělské produkce a biodiverzity. V souvislosti se samotnou těžbou byly vyhodnoceny zdravotní dopady vlivem emisí prашného aerosolu a dopady hlukové zátěže na okolní obyvatelstvo, hodnocení externích nákladů z využití vydobytého uhlí v jednotlivých variantách těžby pro energetické účely spočívalo především ve vyčíslení zdravotních dopadů vlivem primárních a sekundárních polutantů.

Jan Vávra, Miloslav Lapka, Eva Cudlínová
(Ekonomická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích)

Percepce změn klimatu a energetiky v Česku – současné sociologické výzkumy

Příspěvek shrnuje výsledky nedávných českých sociologických výzkumů a průzkumů veřejného mínění na téma změny klimatu a energetika. Velký prostor je věnován výsledkům sociologického šetření realizovaného v rámci výzkumného projektu GILDED v roce 2010 a 2011 v Jihočeském kraji a v regionech dalších čtyř států EU (Velká Británie/Skotsko, Nizozemí, Německo a Maďarsko). V příspěvku bude kladen důraz na mezinárodní srovnání i na posun v postojích veřejnosti v nedávných letech.

Pavel Zámyslický
(Ministerstvo životního prostředí)

Klimaticko-energetická politika a legislativa

Příspěvek se zabývá aktuálním vývojem v oblasti klimaticko-energetické politiky a legislativy na úrovni mezinárodního společenství (UNFCCC), Evropské unie a České republiky. Důležitým faktorem ovlivňujícím budoucnost klimaticko-energetický politik a legislativy je přijetí Pařížské dohody v roce 2016.